

# در اتاق تاریک معاملات نفت چه خبر است؟!

۱۰ ماه از خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌های نفتی علیه ایران و متعاقب آن سکوت وزیر نفت درباره آمار و ارقام نفتی ایران می‌گذرد؛ سکوتی که با هدف حفظ اطلاعات در پیش گرفته شده است، اما برخی از آن سوء تعبیر کارشکنی در راه فروش نفت را مطرح و اعلام کرده‌اند که وزارت نفت به کارشکنی در راه فروش شفاف نفت متهم است.

از زمانی که آمریکا از برجام خارج شد و ترامپ اعلام کرد قصد دارد میزان صادرات نفت ایران را به صفر برساند، رسانه‌ها گرد و خاک به پا کردند و کارشناسان و تحلیلگران هیاهو، اما مردان نفتی ترجیح دادند با تاکید بر ناتوانی آمریکا در حذف نفت ایران از بازارهای جهانی، سکوت پیشه کنند.

دولتمردان ایران از همان ابتدا اعلام کردند رویای ترامپ برای به صفر رساندن نفت ایران، دست نیافتنی است، اما درباره آمار و اطلاعات و راه‌هایی که از طریق آن تحریم را دور خواهند زد، سخنی به میان نیامد و پرسش‌های خبرنگاران درباره میزان تولید، صادرات و راهکارهایی که وزارت نفت برای مقابله با تحریم‌های آمریکا در نظر گرفته است، پاسخ داده نشد.

## نفت ایران زیر ذره بین آمریکا

اما علت این سکوت چه بود؟! چندی پیش امیرحسین زمان‌نیا، معاون وزیر نفت از وجود جنگ روانی و اطلاعاتی بین ایران و آمریکا خبر داد و گفت: وزارت نفت نمی‌تواند درباره آمار و ارقام حرف بزند، زیرا جنگ جدی اطلاعاتی، روانی و افکار عمومی بین ایران و واشنگتن در حال جریان است. هر اطلاعاتی که ما بدهیم، آنها استفاده می‌کنند و هر اطلاعاتی که آنها بدهند، ما استفاده می‌کنیم. هر دو طرف یکدیگر را خوب می‌فهمند، اما اینکه این جنگ تا چه زمانی ادامه دارد، به تغییر ماهوی روابط بین‌المللی بستگی دارد و اینکه

اتحادیه اروپا چقدر مستقل از آمریکا شود و نفوذ مالی آمریکا چقدر در دنیا محدود شود.

در این فضا که آمریکا کوچکترین گام ایران برای صادرات نفت را رصد میکند تا راه آن را سد کند، افرادی معتقدند وزارت نفت وظیفه دارد همه راههای فروش نفت را به صورت شفاف اعلام کند. تمرکز این افراد روی عرضه نفت در بورس بوده و بر این باورند که با وجود ضوابط مشخص در سازوکار بورس انرژی و استقبال بخش خصوصی در فاز آزمایشی عرضه نفت در بورس، مجموعه وزارت نفت با همراهی شخص وزیر نفت کارشکنی بیسابقه‌ای در مسیر اجرای این راهکار ضد تحریمی انجام میدهند. این وزارتخانه با ایجاد یک سازوکار موازی با بورس انرژی و با راه اندازی اتاق تاریک درصدد است مانع ورود شرکتهای خصوصی به سازوکار بورس شود و بدین ترتیب اجرای این راهکار ضد تحریمی را بی فایده نشان دهد.

### در بورس چه خبر است؟

به گفته کارشناسان، برای بررسی این موضوع باید به فرآیند عرضه نفت خام در بورس که در انتظار مرحله چهارم خود است، نگاهی انداخت. ششم آبان ماه امسال برای نخستین بار یک میلیون بشکه نفت خام سبک در بورس انرژی عرضه شد که در نهایت سه خریدار، ۲۸۰ هزار بشکه نفت به قیمت هر بشکه ۷۴ دلار و ۸۵ سنت را معامله کردند. دومین عرضه نیز در بیستم آبان ماه انجام شد و ۷۰۰ هزار بشکه نفت خام سبک ایران، به قیمت هر بشکه ۶۴.۹۷ دلار به فروش رسید. اتفاقی که پای بخش خصوصی را به فروش نفت باز کرد و نفتی‌ها رضایت خود را از این اتفاق ابراز و اعلام کردند که این فرآیند ادامه دار خواهد بود. از سوی دیگر بورسی‌ها نیز اعلام کردند این عرضه‌ها به طور منظم انجام میشود که با این کار، بخش خصوصی بتواند وارد معاملات نفت خام شود.

در این راستا، شرکت ملی نفت، ۲۳ دی ماه در اطلاعیه‌ای اعلام کرد که سومین نوبت عرضه نفت خام در بورس یکم بهمن ماه با تغییراتی نسبت به عرضه‌های قبلی صورت خواهد گرفت. قرار شد یک میلیون بشکه نفت خام سبک در حجم‌های ۳۵ هزار بشکه‌ای با قیمت پایه ۵۲.۴۲ دلار به ازای هر بشکه عرضه شود و در این عرضه، افزون بر امکان تسویه حساب با ارزهای بین‌المللی، امکان تسویه کامل با ارز ریال ایران با نرخ سنا محقق شود. همچنین دوره تسویه حساب معاملات نیز از ۶۰ به ۹۰ روز افزایش یافت. سومین عرضه نفت خام در بورس در موعد مقرر صورت

گرفت، اما مشتری پیدا نکرد. قرار است در ۱۵ بهمن ماه نفت خام سبک ایران برای چهارمین بار در بورس انرژی ایران عرضه شود. این بار هم خریداران می‌توانند کل مبلغ را ریالی پرداخت کنند.

در این میان امیرحسین تبیانیان، نماینده شرکت ملی نفت ایران فروش نرفتن نفت در بورس را طبیعی دانست و توضیح داد: این عرضه با وقفه دو ماه نسبت به عرضه دوم صورت گرفت. علت این وقفه هم این بود که با توجه به بازخوردهایی که از عرضه اول و دوم گرفته شده بود، نیاز به تسهیل‌گری‌هایی وجود داشت که خریداران بتوانند فعال‌تر عمل کنند. بنابراین وقفه‌ای ایجاد شد تا مجوزهای لازم اخذ شود و عرضه سوم رخ داد. وظیفه شرکت ملی نفت و وزارت نفت، این است که با توجه به تکلیف قانونی که برعهده دارند، عرضه را مستمر و منظم انجام دهند که خریداران بتوانند روی عرضه حساب باز کنند و برای آن برنامه‌ریزی لازم را انجام دهند.

وی بر اینکه وظیفه ذاتی وزارت نفت، عرضه منظم و مستمر است، تاکید کرد و گفت: با توجه به بازخوردها و تسهیل‌گری‌هایی که صورت گرفته است، انتظار داریم با گذشت زمان و جا افتادن این سبک از عرضه در بازار، حجم معاملات افزایش یابد.

نفتی‌ها در حالی بر وظیفه خود مبنی بر عرضه مداوم تاکید کرده‌اند که تسهیلاتی نیز برای عرضه چهارم با هدف فروش رفتن نفت در بورس در نظر گرفته‌اند. برای مثال در عرضه چهارم امکان جدیدی با هماهنگی سازمان بورس صورت گرفته که بر اساس آن مشتریان می‌توانند در صورت تامین پیش‌پرداخت به روش‌های دیگر از جمله تامین معادل ارزی آن، با تایید شرکت ملی نفت قبل از عرضه از پرداخت پیش‌پرداخت معاف شوند و در صورت موفقیت در انجام معامله پیش‌پرداخت را به صورت ریالی طبق اطلاعیه عرضه پرداخت کنند. این موضوع کمک می‌کند خریدارانی که منابع ارزی در اختیار دارند، قبل از عرضه ارز خود را به ریال تبدیل نکنند و در صورت انجام معامله این کار صورت بگیرد، بنابراین هزینه‌های تبدیل ارز به ریال و برعکس در صورت عدم انجام معامله از عهده خریدار برداشته خواهد شد.

## رو کردن دست خود در جنگ اقتصادی حماقت است

از سوی دیگر منتقدان معتقدند وزارت نفت و شخص بیژن زنگنه، وزیر نفت به‌عنوان متولی فروش نفت کشور هیچ اقدامی برای مقابله با تحریم‌های نفتی انجام نداده‌اند و در حال حاضر تنها راهکار موفق

برای بی‌اثر کردن تحریم‌ها نیز فدای منافع این وزارتخانه شده است. این انتقاد در حالی مطرح می‌شود که وزیر نفت مدت‌ها قبل به آن پاسخ داده و گفته بود: بارها اعلام کرده‌ایم که درباره تحریم اطلاعاتی به آمریکا نمی‌دهیم. من درباره تحریم یک کلمه هم حرف نمی‌زنم، قرار نیست برای خوشحالی مردم حرف‌هایی بزنم و کارهایی را که در این حوزه انجام می‌دهم لو بدهم.

در این راستا، سید مهدی حسینی، تحلیلگر ارشد حوزه انرژی با تاکید بر اینکه در این موضوع حق با وزارت نفت است، گفت: نباید در جنگ اقتصادی دست خود را رو کرد. این کار احمقانه است. هم‌اکنون همه راه‌های فروش نفت و برطرف کردن مسائل بیمه، صادرات، رفت و آمد نفتکش‌ها و ... متوقف شده است. در این شرایط اگر یک گوشه‌ای کاری برای صادرات نفت انجام می‌شود باید جار زد؟ از نظر دنیا احمق جلوه خواهیم کرد. اگر من هم به جای وزیر نفت بودم، به هیچکس اعتماد نمی‌کردم و اگر اقدامی انجام می‌دادم در یک مجلس خیلی خصوصی هم اعلام نمی‌کردم.

### **توصیه مقام معظم رهبری به منتقدان**

منتقدان در حالی بر سکوت نفتی‌ها خرده می‌گیرند که همه مبادلات نفتی توسط نهادهای نظارتی به‌طور دقیق رصد می‌شود. محرمانه بودن اطلاعات مربوط به صادرات و فروش نفت، به معنای فقدان شفافیت و انجام آن در تاریکخانه‌ای مرموز نیست، بلکه بدین معناست که نباید این اطلاعات به دست دشمنان کشور برسد. از سوی دیگر این انتقادات درحالی مطرح می‌شود که رهبر معظم انقلاب اسلامی پانزدهم شهریور امسال در دیدار نمایندگان مجلس خبرگان فرمودند: بدخواهان ملت ایران به موازات جنگ اقتصادی، جنگ رسانه‌ای و تبلیغاتی را نیز در دستور کار خود قرار داده‌اند، بنابراین انتقادات باید با هدف اصلاح و خیرخواهانه باشد.